

ÉVNEGYEDES JELENTÉS
A MAGYAR NEMZ. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK
ÁLLAPOTÁRÓL.

1897 JÚLIUS 1-TŐL SZEPTEMBER 30-ÁIG.

I.

A *nyomtatványok osztályának* anyaga a lefolyt évnegyedben köteles példányokban 937 db., a levéltárból áthelyezés útján 715 db., ajándék útján 561 db., vétel útján (282 frt 5 kr és 51 márka értékben) 252 db., vagyis összesen 2467 darab nyomtatvánnyal, s ezen felül 906 darab aprónyomtatvánnyal gyarapodott.

Ajándékaikkal a következők járultak a könyvtár anyagának gyarapításához: A M. Tud. Akadémia (45 db.), az Athenaeum r.-társaság kiadóhivatala, a bécsi császári tud. Akadémia, a bécsi osztrák statisztikai hivatal (2 db.), a budapesti piarista főgimnázium igazgatósága (18 db.), Csuday Jenő, Czobor Béla, az egri érseki liceum, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egylet titkári hivatala Kolozsvár, Esti Ujság szerkesztősége, Falussy Gusztáv, Fejérpataky László (335 db.), a frankfurti Rothschild-könyvtár, Jankó János, Kerntler F., Körösi József, a linczi Museum Francisco-Carolinum, a m. kir. Ludovika Akadémia, Mády Ferencz Alsó-Dabas, a Magyar Heraldikai és genealogiai Társaság titkári hivatala, a Magyar Könyvszemle szerkesztősége (38 db.), Mihalik S. Resiczabánya (2 db.), Morse Edward L., a cs. kir. osztrák keresk. miniszterium Bécs, a párisi Commission des échanges internationaux, Schönherr Gyula (13 db.), Simon Gábor Miskolcz, Szeben vármegye alispánja, Szemecz Emil, Id. Szinnyei József (43 db.), Szlávik Mátyás Eperjes (3 db.), Takáts Sándor, Thallóczy Lajos Bécs, Wodiáner könyvkereskedése, Zarándy Gáspár.

Vételre fordított összeg: 282 frt 5 kr. és 51 márka.

Nevezetesebb szerzemények: 1. L'Origine del Danubio. Norimbergae 1684. (8 márka.) 2. Fatti memorabili del Tekeli. Todi, 1686. (6 márka.) 3. Relatione della vita del Tekeli. Todi, 1685. 6 márka. 4. Ristretto storico militare. Rimini, 1686. (6 márka.) 5. Distinta relatione di Buda 1686. Venetia, 1686. (6 márka.) 6. Continovazione delle vittorie di Seghedino. Bologna, 1686. (6 márka.) 7. Il tradimento di Buda. Todi, 1687. (6 márka.) 8. Veridico racconto delle segnalate vittorie ottenute vicino Siklós. Fuligno, 1687. (6 márka.) 9. Pulszky Ferencz halála alkalmából megjelent külföldi hírlap-tudósítások az Argus de la Presse útján.

A könyvtár helyiségeiben 874 egyén 1766 kötet nyomtatványt, kölcsönzés útján pedig 251 egyén 372 kötetet használt.

A lefolyt negyedév alatt 1815 munka lett szakosztályozva, a melyekről összesen 2290 czédula készítettett. A nyári szünet

alatt megtartatni szokott revizio, miután a jövő évben az egész könyvtár revidiálása van tervbe véve az idén elmaradt. E helyett megkezdettük a könyvtár duplumanyagának jegyzékbe vételét, hogy ezek revidiálása és rendszeres elhelyezése lehetővé tétessék. Az így készített czédulák száma ez ideig körülbelül 900-ra tehető.

II.

Kézirattárunk anyaga a lefolyt negyedévben köteles példányban 7 db. fényképmásolattal, ajándék utján 7 db. fényképmásolattal, vétel utján 6 db. kézirattal, áthelyezés által 10 db. kézirattal, csere utjáú 1 db. kézirattal, összesen tehát 31 darabbal gyarapodott.

E gyarapodásnak legnevezetesebb darabja az a Korvin-kódex, melyet a serajevói bosnyák-hercegovinai Országos Múzeumtól Tvardkó király 1380-iki eredeti okleveléért cserében kaptunk. E kódex Cyrillus contra Haereticos czimmel ismeretes a Korvin-kódexek sorozatában s legutóbb is az ezredéves országos kiállítás történelmi főcsoportjában volt kiállítva. Eredetileg a diszesebb Korvin-kódexek közé tartozott, a mit tipikus bőrkötése, hártájának finomsága és kiállításának csinja bizonyítanak. Bizonyítanak még czimlapja és inicziálisai is, ha azokat még a XVI. századnak egy ragadós kezű amateure vagy barbár gyűjtője ki nem vagdalta volna. Ha nem lettek volna szépek s diszükben gazdagok, bizonyára nem tépték volna ki azokat. E csonkítások miatt az eredetileg 139 levélre terjedt kézirat ma 126 levelet tartalmaz, hiányzik belőle az egykori levélszámolás szerint az 1—10., a 35., 64., 83. levél, s azonkívül csonkulást vagy rongálódást szenvedett a 11., 18., 25., 26., 27., 28., 36., 52., 54., 58., 65., 84., 87., 90., 115., 126. levél, melyek bevágva vagy kezdőbetűiktől megfosztva, mutatják legjobban, hogyan gazdálkodott benne ama régi kéz. Mert hogy régen, még a XVI. században történt e kódex megcsonkítása, mutatja, hogy a mostani első, eredetileg 11. levél alján van XVI. század kéztől származó beírással czime: *Cyryllus contra Hereticos*.

Ezen kívül kiválóan érdekes Vajda Jánosnak eredeti végrendelete, mely egy negyedív papiron czeruzával iratott.

Ajándékozóink sorába ez évnegyedben csupán az Athenaeum részvény-társaság lépett 7 db. fényképmásolattal; vételre összesen 22 frtotadtunk ki.

Az évnegyedben 34 kutató 70 kéziratot használt.

Feldolgoztatott 34 kézirat 40 czédulával, úgy, hogy a gyarapodás mind föl van állítva s a Wenzel- és Waltherr-gyűjtemények fölvevése megkezdődött.

III.

A *hírlaposztály* gyarapodása köteles példányok utján 69 évfolyam 13,878 száma, áthelyezés a levéltárból 11 évf. 961 száma,

ajándék (Katinszky Gyulától Egerből: Cecilia 1889—91) 3 évf. 36 száma, vétel útján (Dobrovszkytól: Rajzolatok 1838., Ördög Naplója 1861. egy szám, Magyarország és Nagyvilág 1877. összesen 8 frt 15 kr.) 2 évf. 156 száma, összesen: 85 évfolyam 15,031 száma.

A könyvtár helyiségében 170 olvasó 335 kötet hirlapot, házon kívül 6 olvasó 21 kötet hirlapot, összesen 176 olvasó 356 kötet hirlapot használt.

Czéduláztatott 41 hirlap és 117 évfolyam. Revideáltatott 115 hirlap 7188 száma. Reklamáló levél 82 iratot 748 hirlapszámot kértünk, ebből beérkezett eddig: 407 szám. Könyvkötés alá adatott 89 kötet hirlap.

IV.

A *levéltár* az elmúlt évnegyedben ajándék útján 306 okirattal, 1 pecsétlenyomattal és 1 fényképmásolattal, vétel útján 642 db. irattal, letétemény útján 595 db. irattal. összesen tehát 1242 db.-bal gyarapodott. Ezen számba nincsen beleszámítva a Kellemesi Melczer családnak a szintén örök letétemény gyanánt beérkezett levéltára, melynek rendezéséhez a lefolyt évnegyedben hozzáfogni még nem lehetett.

A levéltár törzsanyagát az új gyarapodásból 176 középkori, 427 ujjabkkori irat, 2 nemesi irat, kisebb czéhírat, 39 db. 1848/49-iki irat, 1 pecsétlenyomat és egy fényképmásolat gyarapította.

Ajándékaikkal gazdagították a levéltár anyagát: Áldásy Antal (1 pecsét lenyomattal), Madzsar Imre tanárjelölt (1 középkori oklevéllel), Mokovics József (1 db. 1733-iki irattal), dr. Thallóczy Lajos udvari tanácsos (Isván tenger melléki bán 1243-iki kiadványának fényképmásolatával), és, ismeretlen, 1 db. 1733-iki irattal.)

Vételre fordított összesen 2063 forint, ez összegből azonban 2000 frtnak fedezéséről a nm. vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszterium gondoskodik.

A nevezetesebb gyarapodások közül kiemelendő azon iratgyűjtemény, mely nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által Vuchetich Sándor zágrábi pósta és táviróigazgatótól 2000 frton megvételre került. E gyűjtemény voltaképen a szentpéterei Dávid család levéltárát foglalja magában, s összesen 577 db. oklevelet tartalmaz. Ezek között van 4 db. XIII., 8 db. XIV., 56 db. XV. és 24 db. XVI. századi mohácsi vész előtti, összesen tehát 168 db. középkori oklevél. Az ujjabkkori iratok a következőleg oszlanak meg: mohácsi vész utáni XVI. századbéli 143 db., XVII. századbéli 165 db., XVIII. századbéli 43 db. és XIX. századbéli 58 db.

Czimeres leveleink gyűjteménye két darabbal gyarapodott, ezek: 1. 1599 február 18. Gyula-Fejérvár, Veolcziczi Hunyadi István czimeres levele Báthory Zsigmondtól, és 2. 1699 november 21. Bécs, Plachy Mátvás és testvérei czimeres levele I. Lipóttól.

Az 1848/49-iki iratok gyűjteménye 4 db. irattal, 32 kiáltvány-nyal és 3 db. röpirattal s költeménnyel gyarapodott.

A családi levéltárak között a Péchy család levéltára újabb küldemény folytán 17 db. XVIII., 577 db. XIX. századbeli okmány-nyal és 1 genealogiai feljegyzéssel összesen tehát 595 db.-bal gyara-
podott. Ezen iratokat a családi levéltár kiegészítése céljából Péchy Sándor honvédhuszár hadnagy küldötte be Dobos Kálmán nyugalma-
zott honvéd ezredes közvetítésével. A letéteményezett családi levél-
tárak számát növelte a kellemesi Melczer család levéltára, melyet
néhai Melczer István titkos tanácsos, végső óhajtásának megfelelő-
leg Melczer Gyula, mint a család ez idő szerinti feje helyezett el
örök letéteményeként intézetünkben.

A levéltárban a lefolyt évnegyedben 39 kutató 8219 db. iratot és 6 pecsétlenyomatot, összesen 8225 dbot használt. Külső használatra kiadatott 4 téritvényen 27 db. okirat.

Az újabb szerzemények feldolgozásán és beosztásán kívül teljesen feldolgoztatott a levéltár limbus még hátralevő anyaga, mely 4556 dbot foglalt magában. A gróf Széchenyi család levéltára a levéltár földszinti helyiségének egyik szobájában föllállított; az iratok számbavétele azonban későbbi feladatot fog képezni. Azon-
kívül a törzslevéltárnak nagy gyarapodása folytán szükségessé vált áthelyezése eszközöltetett, mely alkalommal az eddig külön felállított levelek a törzsanyaggal ideiglenesen egyesítettek, hogy az egész anyagot együttesen lehessen revizió alá venni. Ez a munka 1600-ig haladt előre. Folyamatban van jelenleg Kossuth Lajos levelezéssnek rendezése, továbbá a koltai Vidos család levél-
tárának feldolgozása.

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYLET KÖNYVTÁRA 1896-BAN.

Az Erdélyi Múzeum-Egylet könyvtára 1896. évi állapotáról dr. *Ferenczi Zoltán* igazgató a következő jelentést terjesztette az egyesület évi közgyűlése elé:

I. Az 1896-ik évben a pontosan vezetett szerzeménykönyv adatai szerint a könyvtár gyarapodott vétel útján 208 (1895-ben 249), ajándékban 485 (1895-ben 560), köteles példányban 574 (1895-ben 491) kötettel és füzetrel, melyek mind be vannak vezetve a pontosan és napról-napra vezetett szerzeménykönyvbe. Összes gyarapodás ezek szerint 1267 kötet és füzet (1895-ben 1300, ez idén tehát 63 kötetrel és füzetrel kevesebb.) Könyveket ajándékoztak: Vallás-és közoktatásügyi miniszterium, a kolozsvári Ferencz-József-Tud.-Egyetem, a Magyar Tud. Akadémia, dr. Gyalui Farkas, Bölöny József, br. Bánffy Dánielné ó exc.-ja, Ungváry Vilmos, Szepeszy Lajos, a képviselőház elnöki irodája, Parádi Kálmán, Ajtai K. Albert, Márki Sándor, Böhm Mihály,